care se găseşte verbul nostru, găsim cuvinte ca: *verdeleancă*, *fulfuroată*, *caţelico*, pe care nu le mai întâlnim în celelalte variante, cred că ne îndreptăţeşte să credem că toate celelalte variante sânt mai recente.

C. Lacea.

Articole mărunte.

Câteva cazuri de asimilare şi disimilare în limba română.

1. Prin progresele mari ce le-au făcut, în deceniile din urmă, cercetările etimologice, aiurea şi la noi, am ajuns să cunoaştem azi originea celor mai multe cuvinte ale limbei. Cu mijloacele simple ale legilor fonologice şi ale celor câteva principii semasiologice stabilite, cu greu se vor mai puteà găsì multe etimologii nouă.

Pentru explicarea greutăţilor formale, vedem cum astăzi se admite în măsură tot mai largă influenţa asimilatoare şi disimilatoare a sunetelor încunjurătoare, concepută odinioară în măsură prea îngustă. Învăţaţii încep să se convingă tot mai mult că în afară de cazurile atât de dese de asimilări şi disimilări ale lichidelor, şi alte consonante, mai puţin apropiate între sine, se influenţează reciproc. Tendinţa de a nu repetà imediat aceeaşi articulaţie, face ca, mai ales în mişcarea „allegro", în vorbirea repede, dintre două sunete egale unul să fie substituit print'un sunet înrudit numai în ce priveşte locul de articulaţie sau chiar numai fonia, dar deosebit în celelalte elemente constitutive Astfel Meyer-Lübke, în *Mitteilungen des rumänischen Instituts*, p. 38 dă o serie întreagă de cuvinte cu disimilarea lui *p—p* în *t—p*, iar în *Dicţionarul limbilor romanice* no 5211 şi 5875 se dau cazuri interesante de disimilare pentru *r—r* în *s—r* şi *n—n* în *d—n*. Tot astfel Berneker, în *Dicţionarul limbilor slave* p. 47 admite o disimilare *b—b*

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

în *d—b* spre a explică pe sârbescul *dobar* 'castor' din **bobar*. Chiar Tiktin, care este atât de precaut la etimologii şi nu se hotărăşte uşor să urmeze pe tinerii lingvişti ce cearcă să spargă cătuşele şcoalei neogramatice când se simt stânjeniţi de ele, admite în ultima fascicolă a *Dicţionarului* său *român-german*, ca posibilă o disimilare *p—m* în *c—m* spre a explică pe *screm* din exprimo, iar la *scânteie* dă o explicare şi mai cutezată, dar ingenioasă.

2. Printr'o disimilare *m—ń* în *b—ń* cred că se explică cuvântul nostru *câlmoiu*, care se întrebuinţează în Braşov şi are înţelesul de 'caltaboş', adecă maţul gros al porcului umplut cu ficat şi plămâi tocaţi (ceea ce în alte regiuni se numeşte *cluşcă, maioş, gâlbaş*, sau *câlbaş*).

Mi se pare că forma *câlmoiu* este identică, la origine, cu forma *câlbaş*, care derivă din slavul *kalbasa* (bulgăreşte, *kolbasa* ruseşte, *kolbász* ungureşte), apropiat de cuvintele terminate cu sufixul *-aş*. Dar acest sufix, fiind diminutiv, iar *câlbaşul* — în opoziţie cu alte soiuri de „cârnaţi" — fiind făcut din maţul *gros* al porcului, s'a simţit un fel de contrazicere între cuvânt şi terminaţiunea înţeleasă ca sufix şi de aceea s'a întâmplat printr'un fenomen pe care l-aş numì „logică populară" (cf. „etimologie populară") o substituire a lui *-aş* printr'un sufix augmentativ, mai corespunzător. Astfel s'a născut forma *gâlban*, întrebuinţată prin părţile Buzăului (cf. *Dicţionarul Academiei*), sau forma *gâlboiu*.

Pe vremea când sufixul *-oiu* se rosteà încă *-ońu*, deci pe când există încă pronunţarea **câlbońu*, s'a întâmplat asimilarea labialei *b* faţă de nazala următoare, prefăcându-se în labială nazală: *câlmońu*, de unde broşoveanul *câlmoiu*.

Un alt exemplu de acest fel nu cunosc, dar se pot citâ câteva cazuri analoage de asimilare şi disimilare

Cel mai apropiat caz este al cuvântului *balamuc*, din *Malamuc* (cf. *Dicţionarul Academiei* s. v.) în care *m—m* s'a disimilat în *b—m*., adecă labiala nazală s'a schimbat în labială orală faţă de labiala nazală următoare.

Un caz de disimilare *v—b* în *v—m* îl avem în *vrajba—vrăjmaş*, în care vedem cum labiala orală preface o labială orală următoare în labială nazală.

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

m (labială nazală) prăfăcut în *n* (dentală nazală) din pricina altei labiale se întâlneşte în multe cazuri: malva > *nalbă*, formica > *furnică*, **posmă* (cf. slav. *posmĕti*), > **posnă*, poate şi în turc. *bakam* > *băcan*, turc. *kaimakam* > *caimacan* (alături de *caimacam*), care însă pot fi explicate şi printr'o apropiere de sufixul *-an*. Din alte limbi romanice se mai pot cită cazuri ca: *mappa* > veneţ. *napa*, friul. *nape*, log. *nappu*, franc. *nappe*, catal. *napa*, alb. *napɛ* (alături de forme cu *m-*, cfr. Meyer-Lübke, *Etym Wb* No. 5342), *membrum* > ital -nord. *nembro*, friul. bellun. *nembri*, surselv. *nember*, span. *nembro* (alături de forme cu *m*, cf. *ibid*, no 5488), *mespilus* > ital. *nespola*, franc, *nèfle*, span. *nispola*, portug. *nespera* (alături de formele cu *m-*, cf. *ibid*. no 5540) cf. şi *Zur Rekonstruktion des Urrumänischen* p. 37—38 — Fenomenul invers de prefacerea lui *n* (dentală nazală) în *m* (labială nazală) prin asimilare faţă de o labială îl avem în bucina > *bucium*, slav. *basnŭ* > *basm* (alături de *basn*, *basnă*), *mulţi ani* — *mulţumesc*, (forma *aferim* se găseşte şi în turceşte alături de persanul *aferin*, de i nu cuprinde o asimilare produsă pe teritoriu românesc), **preajdnă* > *preajnă* > *preajmă* (Weigand, *Jahresbericht* XIV, 111—112).

In sfârşit, pentru acţiunea disimilatorică a lui *ń* din sufixul *ońu* asupra nazalei precedente se poate cită cazul lui *mişun+ońu* > *muşuroiu* (alături de *muşunoiu*), ung. *bodon+ońu* > *buduroiu* (*Dicţionarul Academiei române* s. v.) şi *gheunoańe* > *gheuroańe* (Densusianu, *Graiul din Ţara-Haţegului*, p. 41). In *Zur Rekonstruktion des Urrumänischen* p. 42 am arătat cinci cazuri în care influenţa acestui *ń* din sufixul *-ońu* a produs fenomenul invers, de asimilarea lui *r* în *n*. De astădată sânt în stare să dau un exemplu pentru disimilarea lui *n*—ń în *l*—ń tot într'un cuvânt derivat cu sufixul *-ońu*

Este cazul lui *urloiu*, întrebuinţat în Braşov în înţelesul de 'horn'. In alte regiuni locuite de Români întâlnim toate formele intermediare (cf. *Dicţionarul Academiei* subt *horn*), care ne dau putinţa să constatăm că *urloiu* derivă din *hornońu*, augmentativul lui *horn*. In Braşov orice *h* iniţial amuţeşte (cf. *oţ*=*hoţ*, *aină*=*haină* etc), iar prefacerea lui *o* neoccentuat în *u* eră explicabilă din momentul ce se pierduse conştiinţa legăturii etimologice cu *horn*.

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

Cât despre cazurile în care o nazală se preface în *l* subt influenţa altei nazale, ele nu sânt rare, d. ex. arom. *numtă* şi *lumtă* 'nuntă', istro-rom. *lumer*, în Dolj *lumără (Jahresbericht* VIII, 316) ∠ *număr*, *numără* (ca în Tesino *lombrá*, în Vicenza *lombrare*, cf. alban. *dɛmbroh*, în Bergell *drombas*, pentru alte forme de disimilare în acest cuvânt cf. Meyer-Lübke, *Etym. Wb.*, No. 5993), *nomen* > v.-rom. (plur.) *numere*, reto-rom. *lume* (ca în log. *lumene*, romagnol *lomina*), alături de *amenință* şi *amerință* avem *amelință* şi *amelță* (ca în sardul *amelezzai*), arom. *acumtil* (Daniil) din *acumtin*, alături de *Bănățean* întâlnim forma *Bălățean* (*Jahresbericht* VII, 82). franc. *en avant!* a devenit *alivanta*, turc. *fener* + *ar* > **fenerar* ⩗ **fenenar* > *felenar*, *felinar*. Cazul invers, când *l-l* se disimilează în *n-l* sau *l-n* îl avem în *şene*, pluralul din *şa* (*Jahresbericht* VIII, 266), născut prin disimilaie mai întâiu în forma articulată *şenele* ∠ *şelele*, *celalant* ∠ *celalalt*, în nemijlocită apropiere: arom. *pulmu* < *pumnu* (poate prin contaminare cu *palmă*), iar în limbile romanice: **cuntellus* alături de *cultellus* (Meyer-Lübke, *Etym. Wb.* No. 2381), lombard. *navel* < *labellum* (ibid. 4804).

3. In *Lateinisches Ţi̯ und Ki̯* p. 42 am adus verbul nostru *înteţi* în legătură cu lat. *incitus*, din care s'ar fi putut ajunge la un derivat românesc **înceţi*. Dar, adăogam acolo, necunoscând alte cazuri de disimilare a lui *tš-ts* în *t-ts*, etimologia aceasta nu mi se păreà sigură. Mai târziu (*Convorbiri literare* XXXIX, 305—306) am găsit în *retezà*, pentru care propuneam etimologia **recaediare* un exemplu asemănător pentru disimilarea *tš-dz* în *t-dz*, care ce mi se păreà că poate confirmà întâia etimologie.[1])

---

1) Ultima etimologie „cu totul neîndestulătoare" după Tiktin *Dicţ. rom.-germ.* s v, o admite Meyer-Lubke în *Dicţionarul* său *etimologic* No. 7100. Weigand, *Jahresbericht* XIX—XX p. 140—141 crede că *retezà* e bulgărescul *otrez*, de unde **otreaz*, apoi **roteaz*, **răteaz* şi *retez*. Prefacerea lui *o* în *ă*, metateza neobişnuită, conjugarea I şi faptul că în dialectele care păstrează pe *dz* avem sunetul acesta, păstrat numai în elemente latine, nu-i par lui Weigand piedeci prea mari. Tot el *ibid* p. 136 crede că *înteţi* e **intitiare*, reeditând o etimologie propusă de Cihac în anul 1870. Dar **attitiare* ⩗ *aţâţà*, pe care-l citează însuşi, ar fi trebuit să-i arăte că de la **intitiare* n'am fi ajuns decât la **înţâţà*, iar dacă vechiul frances *entiser* are înţelesul lui *înteţi*, francezul modern *inciter* este tocmai cuvântul cu care dicţionarele traduc pe *înteţi*.

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

Astăzi pot să aduc şi alte exemple pentru disimilarea duor africate, al cărei rezultat este prefacerea uneia din ele în dentală.

Albatariţa e o plantă, „cu care se spală la ochi cei cu *albaţă*“ (Hasdeu. *Etym. Magn.* I 721, din Bârlad). E evident că acest cuvânt e disimilat din **albaţariţă*, derivat din *albaţă* (= albeaţă) cu sufixul *-ariţă*, cu care se formează numirile atâtor plante vindecătoare.

De la *lăndzid* 'lânged (= bolnav)' se derivă verbul aromânesc *lăndzidzescu*, care apare şi subt forma disimilată *lăndidzescu* (din dicţionarul ms al lui Weigand).

Forma *dzeadit* la Aromâni şi *gedet* în Maramureş nu cred să fie o metateză din *deadzit* aromânesc şi *deget* dacoromânesc, ci rezultatul unei disimilări din forma mai veche (asimilată) *dzeadzit*, întrebuinţată la Aromâni, la Megleniţi (*zẹ i̯zit*), la Istroromâni (*zə̑ zet*) şi la Dacoromâni[1]). Tot astfel îmi explic pe italienescul *diaccio*, *diaccido*, născut prin disimilare din **giaccio*, **giaccido*, în loc de **ghiaccio*, **ghiaccido* (întocmai ca *giaggiuolo* din *ghiaggiuolo* ∠ *gladiolus*).

In sfârşit avem cuvântul nostru *puţintel*. Că este un diminutiv din *puţin* o vede orişicine; sufixul prin care e derivat încă n'a fost explicat până acuma. Asemănarea pe care o face Tiktin în *Dicţionarul* său cu *mititel* şi *săculeţ* spre a explică pe *t* din *puţintel* (alături de *puţinel*), nu este o explicaţie, cât timp cele două cuvinte la care ne îndreaptă nu sânt explicate nici ele.

Cred că *puţintel* s'a născut prin disimilare din **puţincel*, care e derivat din *puţin* prin sufixul diminutival *-cel*, varianta sufixului *-icel*, *-icea*, scoasă din forme sincopate ca *muncel* (*monticellus*), *vălcea* (**vallicella*), *folcel* (**follicellus*), *frunceà* (**fronticẹlla*), *ulceà* (**ollicella*) şi pe care îl găsim în derivate româneşti ca *pătcel*, *sătcel*.

Tot astfel *mititel* s'a desvoltat din **micicel*, derivat din *mic* ca *măricel* din *mare*. Atât că desvoltarea nu s'a oprit la stadiul

1) Cfr No. 25 din „cuvintele normale« în cercetările dialectale ale lui Weigand. Cf. şi calabrezul *yiditu*, *yiritu*, neap *yiręţę*. — Nu văd asemănarea plantei *dediţei* ca nişte 'degete mici', încât mă îndoesc că numele aceasta s'ar puteà explicà dintr'o formă **degeţei*.

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

**miticel* sau **micitel*, ci, prin asimilaţiune, a progresat la *mititel*(1).

Forma *ticeră* în loc de *ciceră* explicată într'un mod convingător de N. Drăganu (v. mai sus, p. 123) este un nou exemplu pentru disimilarea de care vorbim.

4. Sufixul *-ar* nu arată la Români originea, proveniența, precum îl aflăm bunăoară la Albanezi (cf. *fuš-ar* 'locuitor la şes', *katund-ar* şi *fšat-ar* 'sătean)[2]). Intr'un singur caz îl întâlnim cu această funcţiune, anume când sfârşitul tulpinei se termină cu consonanta *n*:

Beclean — *Beclenar* 'loc itor din Beclean'
Obedeni — *Obedenar*
Ocna — *Ocnar*
Perşani — *Perşinar*
Pian — *Pianar* (dial. *K'enar*)
Poieni — *Poienar*
Văleni — *Vălenar*, etc.

Cred dar că acest sufix *-ar* nu este -arius latin, care nici în latineşte nici în limbile romanice nu are funcţiunea aceasta, ci s'a născut prin disimilare din sufixul *-an*, care une-ori apare în locul lui *-ean* (cf. studiul mieu: *Contribuţiuni la Gramatica istorică* I pag. 234—235). In loc de a se zice **Poienean* s'a zis **Poenear*, cu disimilare, şi apoi *Poenar* prin apropiere de multele derivate în *-ar*, dându-se acestui sufix o funcţiune nouă, care totuşi nu s'a putut extinde şi asupra altor cuvinte decât cele care aveau un *n* în tulpină. Am avea deci cevà analog cu sufixul latin *-aris*, care, cel puţin în epoca veche, erà varianta lui *-alis* de câte ori în tulpină exista un l: *alaris, popularis, vulgaris*, faţă de *aequalis, capitalis, mortalis* (cfr. Meyer-Lübke, *Rom. Gramm.*, II, 434 şi 464).

Că de fapt acest sufix *-ar* s'a desvoltat prin disimilare din

1) Faptul că avem forme nedisimilate, precum *pecingine*, sau că prin asimilare s'au născut forme ca *gice, cicior* (în loc de *zice, k'icior*) nu pot fi aduse ca dovadă contra disimilării celor două africate, căci fenomenele de disimilare şi asimilare nu le întâlnim la toate cuvintele cu aceleaşi combinaţii de sunete, ci numai la unele din ele,

2) La Aromâni găsesc un singur exemplu, *Bulităr* 'locuitor din Bilita'. Cum însă în tulpină întâlnim un *l*, probabil că şi în acest cuvânt avem a face cu o disimilare.

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

-an ne-o dovedeşte următorul caz. In Braşov există numele *Vlădăreanu*, pe care îl purtă o persoană originară din satul apropiat *Vlădeni*. Acest nume s'a desvoltat de sigur din **Vlădeneanu* prin aceeaşi disimilare a celor doi *n*, numai cât de astădată cu putere regresivă, iar nu progresivă. Un alt cuvânt doveditor este *Şoner*, care însemnează „locuitor din satul *Şona*", lângă Făgaraş. Acesta e un singular analog din pluralul *Şoneri*, care e evident disimilat din **Şoneni*.[1])

Astfel de cazuri în care influenţa disimilatorică sau asimilatorică schimbă forma unui sufix sau terminaţiunei unui cuvânt, apropiind-o de forma altui sufix, mai avem în limba română Ele sânt cu atât mai interesante cu cât explică uneori funcţiuni neaşteptate cu care se prezintă unele sufixe. Astfel Candrea şi Densuşianu arată la nrele 180 şi 358 ale *Dicţionarului* lor că forma moldovenească *brăţeà* cu înţeles de 'brăţară' nu este derivată din *braţ* cu sufixul diminutiv *-eà*, ci e un singular nou din pluralul **brăţale*[2]), de la **brăţală*, disimilat din *brăţară*, iar forma *Cireşel* 'lunie' nu trebue pricepută ca 'cireş mic', ci e disimiliată din *cireşer* = *cireaşă* + suf. *-ar*, care derivă numiri de luni. Alte exemple ar fi; *căluşel* în loc de *căluşer*, cu acelaşi sens şi cu asimilaţia lui *r* faţă de *l* precedent; *furceriu* 'furcă de fier' în loc de *furcel* (=*furcă*+*el*), cu asimilare, *burtical* 'cojoc de postav' disimilat din **burticar* (=*burţică*+*ar*, ca în *piept-ar*), meglenitul *dărdăral* 'flecar', disimilat din **dărdărar*, derivat în *-ar* din *dăsdăres* 'flecăresc'. Alături de *groşteiu* 'purcel' întâlnim şi forma *groşter*, care ne arată că trebue să plecăm de la un cuvânt **groştel* din lat. **grossicellus* din al cărui plural *groştei* — căci despre purcei se vorbeşte de obiceiu la plural — s'a făcut noul singular *groşteiu* (cfr. *Dicţionarul Academiei Române*).

5. Cele mai multe şi mai neobicinuite cazuri de asimilare

1) Acelaşi principiu de disimilare „prohibitivă" — după expresia lui Brugmann — la alegerea sufixului îl întâlnim în derivatul *Romaşcan* „locuitor din Roman", în loc de **Romanean*

2) Tot aşă cuvântul *harale* cu înţelesul de 'saci' în colecţia de Poezii populare a lui G. Dem. Teodorescu, pag. 612, nu e un plural de la **harà*, precum s'ar părea, ci o formă disimilată din *harare*, pluralul lui *harar* 'sac mare de pânză groasă' din turc. *harâr*.

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

şi disimilare le întâlnim la împrumuturile din alte limbi. Faptul acesta se explică uşor dacă ne dăm seamă cum se fac aceste împrumuturi. Într'o regiune oarecare, în care populaţia românească este amestecată ca o populaţie streină, a cărei limbă o cunoaşte şi o vorbeşte până la un oarecare grad, Românul primeşte în limba sa un cuvânt strein — bunăoară unguresc — pe care îl exprimă corect, dar cu micile modificări necesare pentru ca el să poată intră în sistemul cuvintelor vechi ale limbei. Acest cuvânt împrumutat trece apoi din gură în gură în regiunile învecinate. Cât timp el e primit de alţi Români care ştiu şi ei ungureşte, forma lui va rămânea, subt controlul cuvântului unguresc cunoscut, de cele mai multe ori, cu pronunţarea 'corectă'. Abia din momentul când, răspândindu-se mai departe, el trece peste zona în care limba ungurească e cunoscută, începe pronunţarea 'greşită'. Cel ce repetă acest cuvânt auzit dela vecini, adesea nu-şi mai aduce amite de el exact şi fie că în mintea lui s'a produs o asociaţie cu alte cuvinte ale limbei sale, sau că e influenţat în mod inconştient de sunetele următoare sau precedente, la rostirea lui se produc acèle „greşeli" de pronunţare, care se pot apoi generelizà cu mult mai uşor decât la cuvintele vechi ale limbei, unde există vecinicul control al oamenilor din jur şi al familiei cuvântului însuşi.

Iată câteva dintre aceste cuvinte:

Alături de *bivol* < bulg. *bivol* întâlnim forma *bibol* în Biblia din 1688 şi în Ţara Făgăraşului (unde ea se pronunţă azi *ghibol);* — turcescul *bedevì* a fost împrumutat în Muntenia — şi de aici a trecut prin cântecele populare şi în Ardeal şi Moldova — supt forma *bidiviu;* în lalomiţa întâlnim însă şi formele *bidibiu* şi *bididiu;* — ungurescul *guba*, un fel de 'sarică' apare subt forma *bubou (bobou);* — ungurescul *bazsarozsa* 'bujor' apare în unele regiuni ca *bojorăţă*, în altele ca *băbăruja;* — termenul paleoslav *prěobraženije* 'Schimbarea la faţă' a fost împrumutat de biseri-a noastră subt forma *preobrajenie*, care în popor se pronunţă *pobrajeni* şi, cu asimilare, *bobreajăn ;* — cu rusescul *polubočka* e înrudit cuvântul nostru *poloboc*, care se rosteşte şi *boloboc;* — rusescul *galačiti* a devenit *gălăgì;* — rusescul *korganъ* a devenit *gorgan;* — tot *gorgan* e numirea care

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)

în unele regiuni se dă unei varietăţi de struguri, numite aiurea *gordan* (şi *górdin*, cf. rus. *gordina)*; — ungurescul *gomb* apare la noi subt forma *bumb* (poate subt înrâurirea familiei reprezentate prin cuvântul *boambă)*; — din cele două forme *hulboacă* şi *bulboacă*, cea dintâiu pare a fi cea originală, derivând din ruten. *hlubokij* (cu *l* velar) 'adânc', iar cea d'n urmă rezultatul unei asimilări consonantice, probabil, subt influenţa familiei reprezentate prin cuvântul *bulbuc;* — cu rusescul *pókoleńe* 'viaţă amară' stă în legătură cuvântul nostru *pocâltit*, care apare şi subt forma *cocâltit;* — din germ. *Werbung* avem cuvântul *bărbunc;* — din grec. πρόσφατος avem *proaspăt;* — din *huduroiu* s'a desvoltat varianta *hududoiu*. Numărul acestor exemple se poate înmulţi uşor, mai ales dacă considerăm şi neologisme ca *şoseà*, *vagabond* etc., întrate în popor sau la mahalagii subt formele *şuşà*, *bagabont*, etc.

Sextil Puşcariu.

II.

Persoana a doua a singularului aorist.

Meyer-Lübke *(Romanische Gramm.* II. § 267) a arătat că terminaţia *-şi* (*lăudaşi, tăcuşi, arseşi, auzişi*) în persoana a doua a aoristului singular, în loc de *-şti*, precum am aşteptă (din lat. *-asti, -isti*) se explică, analog ca în italieneşte şi la Retoromani, printr'o contracţie *-şti-tu* > *ş-tu*, explicabilă în cazurile când pronumele personal urmă după verb.

Nu numai acest *tu*, care de sigur urmă destul de rar, ci mai ales pronumele conjunct al acuzativului, urmând atât de des în mod enclitic după verb, va fi fost cauza contracţiei amintite

In Cartea cu învăţătură a lui Coresi la pag. 184 rând 34 (ediţia Comisiei istorice) întâlnim un exemplu care păstrează încă forma presupusă de Meyer-Lübke şi confirmă pe deplin explicarea sa: Eu amŭ proslăviiu-mă, că fiiulŭ tău cunoscuiumă; e tu iară *proslăvişti-te*, că părintele mieu *erezuşi-te*.

Sextil Puşcariu.

BDD-A14623 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:58:30 UTC)